

9. SEGUIMENT AMBIENTAL DEL PLA

El propi **procediment d'avaluació ambiental** a què se sotmet el POUM constitueix la primera mesura de supervisió i control del Pla, pel que fa al seu contingut i grau d'integració dels criteris i objectius ambientals, de forma que el document definitiu del Pla ha de contar amb una justificació suficient del grau d'integració dels criteris i objectius ambientals exposats per la documentació ambiental i validats per l'òrgan ambiental competent, en la proposta de resolució sobre la Memòria Ambiental i la documentació del Pla en la seva versió per a aprovació provisional. Aquest pronunciament de l'òrgan ambiental competent sobre la idoneïtat ambiental del Pla ha de ser tinguda en compte per part de la Comissió d'Urbanisme corresponent en l'aprovació del mateix.

El seguiment ambiental del nou POUM presenta 2 vies de supervisió bàsiques: una té relació amb l'aplicació del Pla i d'aquells plans, programes o projectes que se'n deriven i l'altra té a veure amb el seguiment de l'evolució de determinades variables o paràmetres ambientals específics. Respecte la primera via de supervisió i en primer lloc, i donat el marc del planejament superior de referència representat pel PTP de les Terres de l'Ebre, amb plena vigència, cal garantir que el POUM tingui en compte les seves determinacions, ja siguin aquestes més estratègiques o de caire més específic, de forma que els continguts del POUM siguin coherents amb aquestes determinacions.

D'altra banda, es pot donar la situació en què determinats planejaments derivats del Pla (plans parcials, plans especials, modificacions de planejament,...) requereixin del tràmit d'avaluació ambiental estratègica d'acord amb la normativa sectorial reguladora vigent. Igualment, també es pot donar la casuística que determinats projectes derivats del Pla requereixin, a causa de la seva naturalesa, del tràmit d'avaluació d'impacte ambiental; en aquests casos s'haurà de procedir d'acord amb la normativa sectorial reguladora corresponent (RD 1131/1988 o qualsevol altra vigent) i considerar el conseqüent Programa de Vigilància Ambiental, que té per objecte establir un sistema que garanteixi el compliment de les indicacions i mesures protectores i correctores contingudes en l'Estudi d'Impacte Ambiental corresponent del projecte. Els casos de la CCC i del Pla Especial de regulació d'usos a la vora de l'embassament de Riba-roja són paradigmàtics en aquest sentit.

En un altre ordre i pel que fa al desplegament del Pla, caldrà tenir present el planejament sectorial i normativa sectorial reguladora que tingui incidència en el territori. Entre aquestes disposicions cal apuntar les relatives al cicle de l'aigua, a la producció i distribució d'energia i a la correcta gestió en origen dels residus municipals; precisament la segona via que apuntàvem de supervisió del pla intenta donar resposta a l'avaluació d'aquests aspectes. En tot cas els plans o projectes derivats del Pla (incloent projectes d'urbanització i conseqüents projectes constructius) s'hauran de redactar i desenvolupar en concordança amb la documentació ambiental del pla i els informes corresponents de l'administració ambiental competent; els redactors dels corresponents plans derivats o projectes derivats seran els encarregats de tractar, incloure i desenvolupar aquells aspectes ambientals que determina la documentació ambiental del pla (ISA i Memòria Ambiental del Pla) amb el nivell de detall necessari i que pertogui.

Indicadors ambientals

Per al seguiment ambiental del POUM de Riba-roja d'Ebre es proposa estudiar una sèrie d'indicadors que han de permetre complementar la supervisió del pla que s'ha apuntat anteriorment. El responsable de garantir la seva adopció i justificar-ne el seu valor i evolució és el promotor del Pla i dels plans derivats. S'especifica la proposta així mateix de la periodicitat en la mesura dels mateixos i s'agrupen en 2 àmbits: a) Indicadors relatius al consum de sòl/model de desenvolupament/fragmentació espais oberts i b) Indicadors relatius a les demandes de recursos.

Taula. Indicadors relatius al consum de sòl/model de desenvolupament/fragmentació espais oberts

Nom indicador	Càlcul	Mesura actual	Periodicitat de mesura	Font	Interpretació
Població resident vs. Nombre d'habitatges	Població censada o resident/nombre d'habitatges existents.	1.321 habitants en 505 habitatges	Anual	Serveis tècnics municipals (STM) IDESCAT/INE	Evolució del nombre de residents o població censada respecte el parc d'habitatges
Grau d'urbanització territorial	Superfície urbanitzada/superfície municipal.	39,43 ha de sòl urbà sobre 9.910 ha de terme municipal	Quinquenal	STM Documentació de planejament vigent Comissió Territorial Urbanisme (CTU)	Grau de concreció del planejament previst o ocupació urbana
Classificació del sòl no urbanitzable	Superfícies corresponents a les claus del snu (clau 21 a 26).		Quinquenal	STM Documentació de planejament vigent CTU	Avaluació del grau d'actuacions o transformacions en el sòl no urbanitzable
Intensitat edificatòria	Nombre d'habitatges nous/1000 habitants.		Anual	STM o Col·legi d'Arquitectes	Grau de concreció del planejament previst
Grau de formalització dels àmbits de planejament.	-Àmbits amb documentació de planejament derivat no iniciada -Àmbits amb documentació de plan. derivat iniciada (Avanç de pla, aprov. inicial, provisional,...)/o projecte d'urbanització executat.		Quinquenal en base les diverses categories exposades.	STM o Col·legi d'Arquitectes	Grau de concreció del planejament previst

Taula. Indicadors relatius a les demandes de recursos

Nom indicador	Càlcul	Mesura actual	Periodicitat de mesura	Font	Interpretació i comentaris addicionals
Consum d'aigua	Demanda d'aigua (m ³ /anual) per habitant censat i absoluta	288 l/hab/dia 248 m ³ /dia (estimació 2005)	Anual	Serveis tècnics municipals (STM) o serveis tècnics de l'empresa gestora del servei d'abastament	Evolució de les necessitats hidrològiques
Grau de sanejament	Habitatges amb connexió a EDAR amb tractament secundari/Nombre d'habitatges existent	0%	Anual	STM o serveis tècnics empresa gestora EDAR, Agència Catalana de l'Aigua	Grau d'adequació als requeriments de tractament d'aigües residuals, tant en sectors ja urbanitzats com en els previstos
Consum d'energia	Demanda energètica (Kwh anual) per habitant censat i absoluta	4.888.468 kwh/any totals (2008) 2.876.383 kwh/any domèstics (2008)	Anual	STM, serveis tècnics empresa subministradora o ICAEN.	Evolució de les necessitats energètiques
Producció de residus urbans	Producció de residus urbans (kg) per habitant censat i absoluta, amb percentatge de recollida selectiva	1,35 kg/hab i dia (2011) 56,17% recollida selectiva (2011)	Anual	Agència de Residus de Catalunya	Evolució de la producció de residus i el grau de conscienciació dels habitants
Producció local d'energia renovable	Producció energètica de fonts renovables (Kwh anual) per habitant censat.	Depèn, actualment, de la producció de la central hidroelèctrica	Bianual	STM	Evolució del grau d'implantació de fonts de producció d'energies renovables

D'altra banda, als promotors de nous sectors de desenvolupament els pot servir com a referent el Sistema de Gestió Ambiental de la Direcció Tècnica de Sòl de l'INCASOL; en dit sistema s'estableix el mètode per a l'adaptació ambiental dels documents de planejament i del projecte d'urbanització així com la periodicitat i tipus d'informes a realitzar durant la fase d'obres.

Per a garantir l'operativitat i efectivitat del seguiment ambiental del POUM de Riba-roja d'Ebre, cal voluntat i compromís per part dels seus impulsors per dotar-lo de mitjans i recursos en el seu desplegament, al mateix temps que es pugui exigir als promotors de les actuacions contingudes en el Pla una justificació ambiental de les actuacions que promouen d'acord amb el contingut del què disposa el Pla. En aquest sentit es pot pensar en la introducció en la normativa final del Pla de disposicions específiques i concretes al respecte, com la necessitat d'aportar per part del promotor de cada actuació continguda en el Pla d'un escrit justificatiu del compliment de les disposicions ambientals del Pla que atanyin a l'actuació, sense perjudici d'altres que no estiguin contemplades en el Pla però que també es puguin considerar per a una millor integració ambiental de l'actuació i minimització de les seves afeccions negatives sobre el medi. En aquest escrit justificatiu s'haurien de reflectir l'anàlisi de les conseqüències ambientals de la pròpia actuació i dels seus projectes executius o d'obres associats (p.ex: plans parcials o plans especials de nous sectors de desenvolupament i projectes d'urbanització associats). Entenem en aquest context que els serveis tècnics del Consell Comarcal i de l'Ajuntament han de desenvolupar un paper clau en el seguiment del Pla, ja sigui per la realització d'informes respecte les actuacions o amb qualsevol altra fórmula que es pugui plantejar.

Finalment ja per cloure el present capítol, en quant a la periodicitat i moments per a realitzar la verificació del compliment i la idoneïtat de les mesures ambientals plantejades i adoptades pel POUM de Riba-roja d'Ebre apuntem la síntesi dels punts i fases per a realitzar aquesta verificació del compliment i idoneïtat de les mesures:

1er. Fins a l'aprovació inicial (documentació POUM per a aprovació inicial, amb l'ISA corresponent). Es realitza per part de l'ISA una primera avaluació del grau de compliment i integració dels criteris ambientals per part de la documentació urbanística disponible a nivell de redactat de Memòria, de cartografia i de normativa del pla.

2on. En la fase d'aprovació provisional (amb la Memòria Ambiental). Que incorpora una major precisió en la documentació (a nivell redactat de memòries, de cartografia i especialment de normativa), així com el resultat de les consultes a les administracions, fet que permet completar la verificació iniciada en l'ISA.

3er. En la proposta de resolució de Memòria Ambiental, on l'òrgan ambiental competent s'ha de pronunciar sobre la idoneïtat o insuficiència de la documentació aportada. En aquesta proposta de resolució es fixaran els requisits que cal corregir, complementar o integrar.

4rt. Un cop aprovat definitivament el POUM, en el desenvolupament dels nous sectors previstos. Es pot distingir aleshores la fase de disseny i configuració de la documentació del nou planejament i la fase d'execució de les obres. Arribats a aquest punt es pot distingir entre la vigilància ambiental a realitzar fins a la fase d'execució de les obres i la vigilància ambiental a aplicar en la fase d'execució de les obres.

Pel que fa a la fase d'execució d'obres tot seguit s'adjunta una taula amb les "Condicions ambientals a aplicar en la fase d'execució de les obres" segons instruccions de la Direcció Tècnica de Sòl de l'INCASOL, que com hem

comentat creiem que pot servir de referència als promotors i responsables del desenvolupament dels nous sectors derivats del pla i per a fer el seguiment ambiental del desenvolupament dels nous sectors.

Pel que fa al contingut d'altres informes de seguiment, aquests s'haurien de referir al grau de compliment i integració de les mesures que la proposta de resolució de la Memòria Ambiental acabi determinant, en base la documentació aportada pel pla, incloent l'ISA i la Memòria Ambiental. A priori es pot preveure un primer informe previ a l'inici de l'execució de les obres -recollint els aspectes a considerar en la fase d'execució de les obres- i un informe mensual durant la fase d'execució de les obres. Aquests informes haurien d'estar disponibles per a l'administració municipal i per a l'autoritat ambiental competent en cas que aquesta ho requereixi, però la seva bondat en continguts i aplicació és responsabilitat del promotor del pla al llarg de la implementació del mateix.

Condicions ambientals a aplicar en la fase d'execució de les obres	Requisit normatiu	Aplicat (SI/No/NP)	Observació
D'APLICACIÓ GENERAL			
Contemplar els condicionants ambientals establerts al planejament i/o projecte d'urbanització			
Dur a terme totes les mesures previstes per a la preservació i millora del medi ambient incloses en el planejament i/o projecte d'urbanització			
Complir els condicionants establerts en la normativa aplicable relativa a aspectes ambientals			
FASE DE REPLANTEIG (GENERAL)			
El Contractista ha de realitzar el Pla de Medi Ambient, incloent, entre d'altres, les prescripcions del PSA i tots els Plans Específics que determinin les obres			
Es comprovarà que les zones d'afecció contemplades en el projecte hagin estat assenyalades i delimitades (jalament)			
S'ha de realitzar un planejament dels camins a utilitzar durant les obres i cal incloure la definició dels nous en un pla específic d'accessos			
Planificar les necessitats de moviments de terres per minimitzar i reduir al màxim les superfícies de sòl alterades			
El parc de maquinària haurà d'estar impermeabilitzat del sòl natural i haurà de disposar d'una zona específicament habilitada per a la reparació i neteja de maquinària			
El Punt Net de Residus Perillosos o Especials haurà d'estar cobert, senyalitzat i aïllat del sòl natural			
La zona de neteja de canaletes de formigó haurà d'estar impermeabilitzada i convenientment senyalitzada			
S'haurà de disposar d'equips d'emergència per actuar en cas de vessaments incontrolats sobre el sòl d'olis, greixos, hidrocarburs, dissolvents, pintures, etc.			
És necessari tenir l'autorització per preveure, establir i adequar els punts de subministrament elèctric i d'aigua per satisfer el consum de l'obra			
En cas que s'instal·lin sanitaris provisionals, les aigües sanitàries s'abocaran a la xarxa pública, s'abocaran en fosses sèptiques o en dipòsits químics			
Les tasques de restauració de les àrees d'ocupació temporal han d'estar recollides en un pla específic de revegetació			
Es marcaran els arbres i/o àrees amb vegetació natural del límit de les obres i que no hagin de ser afectats per la mateixa i es protegiran en cas necessari			
Es planificaran adequadament les activitats d'obra per tal de no afectar a la fauna, especialment en el període reproductiu (de febrer a juliol en un període ampli i de març a juny com a període més restringit)			

EDAFOLOGIA			
Es decaparà la terra vegetal i s'aplegarà en una zona destinada a aquest fi per a ser emprada en els treballs de restauració i/o enjardinament			
La terra vegetal s'abassegarà en aplecs de h<2 m i el manteniment mínim consistirà en fertilitzacions minerals i orgàniques			
Regar periòdicament els camins no asfaltats i emprats per la maquinària de l'obra i tots els sòls que quedin denudats abans de la restauració			
Restaurar, d'acord amb el pla de restauració, les àrees afectades per les obres que resten denudades			
El manteniment i reparació de maquinària es durà a terme a una zona habilitada a tal efecte dins el parc de maquinària			
Protegir el sòl natural allà on hi hagi grups electrògens o on la maquinària romangui fixa en un lloc més de 2-3 dies			
La neteja de canaletes de formigó s'ha de dur a terme en la zona habilitada per aquest fi			
En cas de vessaments accidentals de substàncies contaminants sobre el sòl s'ha d'aplicar material absorbent, retirar el sòl i tractar-ho com a residu perillós			
GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA			
Cap talús de terra de nova construcció tindrà un pendent superior a 3H:2V			
Gestionar correctament les terres inerts i la runa que es produeixin a les obres i no generar, en cap cas, abocadors o préstecs incontrolats			
Els abocadors per a les terres inerts i la runa procedents de les obres han de disposar de les autoritzacions i acords pertinents			
Els préstecs de terres inerts han d'estar convenientment legalitzats d'acord amb la normativa aplicable			
En cas de creació de nous préstecs s'ha de disposar de les autoritzacions i acords pertinents			
HIDROLOGIA			
El manteniment i reparació de maquinària es durà a terme a una zona habilitada a tal efecte dins el parc de maquinària			
Protegir el sòl natural allà on hi hagi grups electrògens o on la maquinària romangui fixa en un lloc més de 2-3 dies			
La neteja de canaletes de formigó s'ha de dur a terme en la zona habilitada per aquesta fi			
En cas de vessaments accidentals de substàncies contaminants sobre el sòl s'ha d'aplicar material absorbent, retirar el sòl i tractar-ho com a residu perillós			
Per abocaments d'aigües a la conca o a la xarxa d'aigües, es duran a terme els tractaments exigits i es requerirà l'autorització corresponent			
La maquinària no circularà pel barranc existent a l'extrem de llevant de l'àmbit; l'incompliment d'aquesta disposició s'haurà de justificar convenientment			

No es faran acopis de materials o terres en la zona d'influència de la xarxa hidrològica			
No es modificarà ni s'afectarà en cap cas la xarxa hidrològica existent			
CONTAMINACIÓ ATMOSFÈRICA			
Cobrir amb lones la caixa dels camions de transport de terres			
Regar periòdicament el sòl desproveït de vegetació i els accessos a les obres			
La maquinària que participi ha de disposar dels corresponents certificats CEE i ITV			
CONTAMINACIÓ ACÚSTICA			
Es respectaran de forma estricta els nivells sonors que determina la legislació			
Revisar i mantenir la maquinària en bon estat i comprovar que disposi de la certificació CEE			
L'horari d'execució dels treballs estarà comprès entre les 07:00-08:00 i les 20:00-22:00, segons determinin les ordenances municipals corresponents			
VEGETACIÓ			
Identificació i valoració, per part del responsable del Programa de Seguiment Ambiental, en la fase prèvia als moviments de terra, dels elements vegetals i masses de vegetació naturals preexistents d'especial interès en zones susceptibles de nova urbanització, i fixació de les mesures a adoptar com la integració com a zona verda o trasplant d'exemplars, per exemple. En el cas que ens ocupa aquest aspecte es concretaria, sense perjudici d'altres mesures, en el trasplant de margallons, oliveres i altres espècies que el responsable de la vigilància ambiental de les obres determini en el si de les zones verdes.			
Minimitzar l'afectació a la vegetació natural i singular i, en cas que sigui necessari, aplicar tècniques per a la seva protecció			
Ubicació dels acopis de terra i materials i les zones auxiliars d'obra, en zones de menor qualitat i fragilitat ambiental			
Comprovar que es duu a terme la restauració de les àrees denudades i de nova creació			
El material vegetal emprat a l'obra disposa de passaport fitosanitari i resta de permisos i documentació exigible			
FAUNA			
Si es creu convenient (a criteri del responsable del Programa de Seguiment Ambiental) es realitzarà un seguiment del comportament de la fauna per efectes derivats de les obres			

Cal comprovar que es respecten els períodes reproductius de la fauna per a l'exclusió de la realització de determinades activitats			
En cas que es trobin individus de fauna salvatge s'hauran de comunicar els fets al centre autoritzat de recuperació de fauna salvatge més pròxim			
PAISATGE			
Els aplecs de terra i materials sobrants, així com les zones auxiliars d'obra, es localitzaran en les zones de menor qualitat i fragilitat ambiental			
Disposar d'apantallaments perimetrals per minimitzar la visió de les obres			
Comprovar que es restaurin totes aquelles àrees de nova creació que no està previst enjardinar ni urbanitzar			
Evitar l'afecció a les àrees amb vegetació natural afectades pel sector o pròximes a aquest			
Evitar modificar la morfologia del terreny			
Gestionar les terres inerts i la runa que es generi a les obres d'acord amb les prescripcions normatives vigents i no generar abocadors o préstecs incontrolats que modifiquin la morfologia actual del terreny			
USOS I OCUPACIONS			
Mantenir la permeabilitat territorial d'infraestructures viàries i la xarxa de camins			
Planificar adequadament les activitats per no danyar els serveis afectats			
Caldrà aplicar les mesures establertes a la documentació ambiental (Informe de Sostenibilitat Ambiental i Memòria Ambiental en aquest cas) per tal de minimitzar les possibles afeccions als usos existents a l'entorn de l'àmbit			
PATRIMONI CULTURAL			
Seguir les indicacions de la Direcció General del Patrimoni Cultural d'acord amb la Memòria de prospecció arqueològica realitzada per al sector			
Si durant les obres es troben indicis de jaciments arqueològics o béns del patrimoni cultural, comunicar-ho a la Direcció General del Patrimoni Cultural			
RESIDUS			
Seguiment per part del responsable del Programa de Seguiment Ambiental de l'obra de la gestió (segregació i recuperació selectiva de residus generats) d'acord amb la normativa vigent i en base l'establiment del Punt Net de les obres.			
Segregació de residus perillosos i/o especials a la zona habilitada com a Punt Net de Residus Perillosos/Especials			
Segregació dels residus inerts a la zona habilitada com a Punt Net de Residus Inerts			

Ús del Punt per a la Neteja de Canaletes de formigó			
Gestió dels residus d'acord amb la normativa vigent			
Sempre que sigui possible, es reutilitzaran materials sobrants de l'obra i residus			
Gestionar correctament els olis usats i altres greixos procedents de la reparació i el manteniment de la maquinària			
RISCOS			
Evitar qualsevol tipus d'actuació a les àrees d'influència dels barrancs i torrents			
No ocupar temporalment àrees delimitades com a potencialment inundables o amb risc d'inundació			
No ocupar temporalment les àrees de l'abocador ni dels moviments de terres			
No realitzar cap actuació que pugui generar l'inici d'un incendi forestal en àrees arbrades i arbustives i en les zones properes			
Dur a terme les tasques relatives a la prevenció i minimització dels fenòmens erosius contemplades anteriorment (regs, restauracions, etc.)			